

IMMEMOR scilicet propter obnubilacionem temporalium REQUIRIS
 scilicet quodam modo in eam tendendo (26) HINC scilicet a Deo
 ORTUS scilicet meus³⁶ est quia ad eius ymaginem³⁷ creata sum HIC
 id est contemplacione Dei SISTAM GRADUM finalem scilicet quietem
 habendo. (27) QUOD SI PLACEAT TIBI scilicet existenti in tanta
 plenitudine divine cognitionis (28) VISERE id est considerare
 NOCTEM RELICTAM TERRARUM id est ipsa terrena que per comparacionem
 ad Deum, cuius cognitio ad modum diei³⁸ clara est, ^uvelut nox
 obscura sunt et ideo relict a et dispreta (30) CERNES TORVOS
 TYRANNOS id est crudeles principes quos miseri populi timent quia
 sola bona et mala transitoria considerant EXULES scilicet a vera
 patria sua que in celis est.

[IV p 2]

Secunda

TUM EGO prosa prima libri quarti. Supra prosa prima huius
 promisit Philosophia Boecio excludere quedam inconveniencia de
 quibus conquerebatur et que reputabat Boecius provenire^u in mundo
 propter ignoranciam quorundam supra declaratorum. Et hoc promissum
 prosequitur Philosophia in parte ista. Et dividitur in duas partes.
 Primo enim Boecius hoc promissum a Philosophia exigit. Secundo

36 meus JOR motus P modus PeG / 37 ymaginem RPD ymaginacionem JO /38 diei JOD dei PPeGO /1 provenire RPD pertenire J venire O /

Philosophia illud persolvit ibi (3) PRIMUM ERGO INQUIT.

Loquitur ergo primo Boecius dicens TUM id est tandem scilicet

finito sermone Philosophie EGO scilicet Boecius INQUAM PAPE

interieccio admirantis est UT MAGNA PROMITTIS! NEG DUBITO QUIN

POSSIS EFFICERE scilicet illud quod promittis TU² MODO NE

MORERIS id est retardes QUEM EXCITAVERIS scilicet ad audiendum.

Deinde cum dicit (3) PRIMUM ERGO INQUIT Philosophia promissum

persolvit scilicet excludendo errores in quos incidit Boecius

ex obliuione et ignorancia quorundam principiorum supra

declaratorum. Et dividitur in duas partes in quarum prima

ostendit bonos semper esse potentes malos vero impotentes, cuius

contrarium putabat Boecius ex hoc quod ignorabat quis esset

rerum finis. In secunda declarat istas fortunarum vices non

fluitare³ sine rectore, agendo de disposizione divine⁴ providencie,

cuius oppositum putabat Boecius propter hoc quod ignorabat quibus

gubernaculis Deus mundum regebat et hec pars incipit prosa quinta

ibi (1) HIC EGO. Circa primum duo facit. Primo enim ostendit

bonos⁵ esse semper potentes malos vero impotentes.⁵ Secundo agit

de quibusdam ex hoc consequentibus prosa tercia ibi (1) VIDESNE.

2 tum J / 3 fluitare ORD fluctare PPeGJ / 4 die J /

5 bonos esse semper potentes malos vero impotentes J (malos

vero impotentes om. O) JORD quod dictum est PPeG /

Circa primum duo facit. Probat enim raciocinando primo quod boni sunt potentes et mali impotentes. Secundo ostendit quomodo ista impotencia in malis sit consideranda et precipue in illis malis qui magis videntur esse potentes metu secundo huius ibi QUOS VIDES. Circa primum duo facit. Primo ostendit modum per quem vult raciocinari et causam quare sit. Secundo ponit ipsas raciones ibi (12) DUO SUNT. Ordina construcionem sic: (3) ERGO, INQUIT scilicet Philosophia O BOECII, LICEBIT UT AGNOSCAS PRIMUM BONIS ADESSE SEMPER POTENCIAM MALOS DESERTOS CUNCTIS VIRIBUS QUORUM ALTERUM puta bonis semper adesse potentiam DEMONSTRATUR QUIDEM EX ALTERO puta ex hoc quod mali sunt viribus destituti vel e contrario. Et huius causam subdit dicens (6) NAM CUM BONUM MALUMQUE CONTRARIA SINT, ⁷ SI BONUM POTENS ESSE CONSTITERIT, LIQUET IMBECILLITAS MALLI secundum illam considerationem philosophi in Topicis: si propositum de proposito ⁸, oppositum de opposito ⁹ (8) AT SI FRAGILITAS CLARESCAT MALLI BONI FIRMITAS NOTA EST. (9) SED UTI HABUNDANCIOR SIT FIDES NOSTRE SENTENCIE ¹⁰ ALTERUTRO CALLE PROCEDAM CONFIRMANS PROPOSITA NUNC HINC scilicet ex firmitate ¹¹ boni sicut faciet in primis rationibus NUNC INDE

6 construcionum J / 7 sint DPO om. R sunt G sunt sint J /

8 ~~proposito~~ J / 9 oppo~~to~~ J / 10 procedam RD proce. Q proceditur P procedatur J prosequitur PeG / 11 firmitate (infirmitate O) JORD conformitate PPeg /

scilicet ex fragilitate mali sicut fit in posterioribus rationibus.

Hoc autem ideo dicit quia si tantum unum istorum probaret et ex hoc concluderet reliquum¹² per locum a contrariis esset argumentum

verisimile et non necessarium et ideo utraque vult probare et ex

utroque concludere reliquum. Deinde cum dicit (12) DUO SUNT

ponit raciones ad propositum ostendendum. Et circa hoc triplex facit.

Primo enim ponit raciones ostendentes bonos semper esse potentes malos vero impotentes. Secundo excludit quandam dubitacionem ibi

(113) SED POSSUNT, INQUIES. Tercio resumit principalem conclusionem et confirmat eam auctoritate Platonis ibi (138) EX QUIBUS¹³ OMNIBUS.

Circa primum ponit tres raciones quarum secunda incipit ibi (45)

RURSUS INQUIT tercia ibi (93) CUR ENIM RELICTA VIRTUTE. Circa

primam rationem sic procedit. Primo prelibat unum auxioma et

ipsum declarat. Est autem¹⁴ auxioma proposicio premissa ad aliquid probandum. Incipiens ergo ab huiusmodi auxiomate¹⁵ dicit (12)

DUO SUNT scilicet principia QUIBUS CONSTAT OMNIS EFFECTUS HUMANORUM

ACTUUM, VOLUNTAS SCILICET AC POTESTAS, QUORUM SI ALTERUM¹⁶ ALTERI

DESIT, NICHIL EST QUOD QUEAT EXPLICARI id est fieri. Et hoc

declarans subdit (14) DEFICIENTE ETENIM VOLUNTATE NEC AGGREDITUR

12 reliquum JORD alterum reliquum PPeG / 13 quibus RPO quo J /

14 autem RPO quod J / 15 auxiomate J / 16 alterum alteri desit

RPeGO alterum desit J /

QUIDEM QUISQUE QUOD NON VULT sed contra aliquis volens
 interficit hominem yel ledit et ita deficiente voluntate
 aggreditur. Preterea homines coguntur ab aliis aliquid facere.
Nullus autem cogitur ad illud quod est sibi voluntarium;
aliоquin voluntas posset cogi quod falsum est. Solucio:¹⁷
 dicendum est quod Boecius loquitur de effectu spontaneo qui
 ex intencione procedit non de eo qui casu contingit. Unde
 dicendum est ad primum quod voluntas potest comparari yel ad
 ipsam actionem quam aggreditur (et sic non deficit voluntas
 in eo¹⁸ quod interficit)¹⁸ yel quantum¹⁹ ad aliquid quod¹⁹
 consequenter et accidentaliter se habet ad actionem (et respectu
 huius deficit voluntas). Ad secundum dicendum quod illud quod
 quis coactus facit est voluntarium mixtum. Simpliciter enim
 est involuntarium sed secundum quid est voluntarium. Mayult
 enim hoc facere quam sustinere penam yel perdere yitam et ita
 respectu talis effectus non deest ²⁰ voluntas, que²¹ quantum ad
 actum interiorem semper libera est. Sequitur in littera (16)
 AT SI POTESTAS ABSIT VOLUNTAS FRUSTRAS SIT. (17) QUO FIT UT

(? P_oG)

17 solucio (sol-o) JRD secundo O P_oPeG / 18 eo quod interficit
 (interfecit J) JPeG eo qui (que D) volens interficit RD om. Po /
 19 quantum ad aliquid quod RD in quantum aliquid PeGJ om. Po /
 20 deesse J / 21 que JRD quia PPeGO /

SI QUEM VIDEAS VELLE ADIPISCI QUOD MINIME ADIPISCATUR, HUIC VALENCIAM id est potentiam OBTINENDI QUOD VOLUERIT DEFUISSE DUBITARE NON POSSIS. Et respondeat Boecius (19) PERSPICUUM EST, INQUAM, NEG ULLO MODO NEGARI POTEST. Deinde querit Philosophia quid de parte alia senciat dicens (20) QUEM VERO EFFECISSE QUOD VOLUERIT VIDEAS, NUM ECIAM DUBITABIS POTUISSE ? Et respondeat Boecius (22) MINIME. Et adiungit Philosophia tamquam clarum ex dictis dicens (22) QUOD VERO QUISQUE POTEST IN EO VALIDUS, QUOD VERO NON POTEST, IN EO CENSENDUS EST IMBECILLIS. Et assenciens Boecius dicit (24) FATEOR, INQUAM. Secundo cum dicit (25) MEMINISTI commemorat Philosophia Boecium de quibusdam supra probatis ad propositum suum necessariis²² et sunt duo. Lege litteram sic: Igitur tenetur inceptiye non illative²³ (25) INQUIT scilicet Philosophia MEMINISTINE, O BOECI, COLLECTUM id est conclusum ESSE RACIONIBUS IN²³ SUPERIORIBUS supra libro tercio prosa secunda OMNEM INTENCIONEM HUMANE VOLUNTATIS QUE AGITUR id est ducitur DIVERSIS STUDIIS FESTINARE²⁴ AD BEATITUDINEM ? Et respondens Boecius dicit (28) MEMINI, INQUAM, ID QUOQUE ESSE MONSTRATUM. Deinde commemorat Philosophia Boecium de alio²⁵ ~~quod etiam prius probatum est~~

22 necessarii J / 23 in RPO om. J / 24 festinare RPD
destinare PeGJ / 25 alio RPO aliquo J /

quod eciam prius probatum est secunda prosa tertii (29)
 NUM RECORDARIS, O BOECII, BEATITUDINEM ESSE IPSUM EOQUE²⁶
 MODO BONUM²⁶ DESIDERARI AB OMNIBUS CUM BEATITUDO PETITUR ?
Et respondent Boecius (31) MINIME, INQUAM, RECORDOR,
recordari²⁷ enim est reducere ad memoriam aliquid quod per
oblivionem excidit²⁷ et quia istud a memoria per oblivionem
 non exciderat sed semper in habitu remanebat dicit se non
 recordari. Unde et huius causam subiungens dicit (32) QUONIAM
 ID FIXUM TENEBO MEMORIE. Tercio cum dicit (33) OMNES Igitur²⁸
 incipit raciocinari proponens primo maiorem ex predictis
 conclusam et declaratam dicens (33) OMNES Igitur HOMINES BONI
 PARITER ET MALI INDISCRETA INTENCIONE id²⁹ est indivisa²⁹
 NITUNTUR PERVENIRE AD BONUM. Cui assenciens Boecius dicit (35)
 ITA, INQUAM, CONSEQUENS EST scilicet in premissa. Deinde
 assumit unam minorem ex parte bonorum dicens (35) SED CERTUM
 EST BONOS FIERI scilicet homines ADEPCIONE BONI cui tamquam
 manifeste attestans Boecius dicit (36) CERTUM. Concludit ergo

 26 eoque modo bonum eoque modo J / 27 recordari enim est
 reducere ad memoriam aliquid quod per oblivionem (non exciderat
 sed semper in habitu del. J) excidit JORD recordari enim est
 aliquid ad causam reducere quod per oblivionem exciderat PPeG /
 28 omnes igitur RPO omnes gentes J / 29 id est indivisa JOD
om. PPeGR /

Philosophia dicens (36) ERGO BONI ADIPISCUNTUR QUOD APPETUNT ?
 Quod concedens Boecius dicit³⁰ (37) SIC VIDETUR. Deinde³⁰
 Philosophia contrarium arguit ex parte malorum dicens (38) SI
VERO MALI ADIPISCERENTUR BONUM QUOD APPETUNT, MALI ESSE NON
 POSSENT. Cui assenciens Boecius dicit (39) ITA EST ex quo
 Philosophia ulterius concludit principale propositum ponendo
 ipsum sub modo interrogacionis et dicit (39) CUM ERGO UTRIQUE
 scilicet boni et mali BONUM PETANT, SED HII QUIDEM scilicet
 boni ADIPISCUNTUR ILLI VERO MINIME, NUM DUBITANDUM EST QUIDEM
 BONOS POTENTES ESSE QUI VERO MALI SUNT IMBECILLES ? Et respondet
 Boecius (43) QUISQUIS, INQUAM, DUBITAT NEC RERUM NATURAM³¹ super
 quam scilicet fundatur veritas propositionum assumptarum NEC
 CONSEQUENCIAM RACIONUM POTEST CONSIDERARE. Deinde cum dicit
 (45) RURSUS, INQUIT ponit secundam rationem. Et dividitur hec
 pars in duas. Primo ponit ipsam rationem. Secundo super
 fundamenta huius rationis quasdam raciones breves coacervat ibi
 (73) SED QUONIAM TE AD INTELLIGENDUM. Facit autem argumentum
 a proporcione vel a simili, circa quod procedit sic. Primo
 proponebit ipsam proportionem seu comparacionem sub interrogacione
 dicens (45) RURSUS SI SUNT DUO, INQUIT scilicet Philosophia

-----^u
 30 dicit sic videtur deinde RPPeGOD dicens sic deinde videtur J/

31 natura JORD om. PPeG /

QUIBUS IDEM SIT PROPOSITUM SECUNDUM NATURAM UNUSQUE EORUM AGAT
 ID IPSUM NATURALI OFFICIO ATQUE PROFICIAT, ALTER VERO MINIME QUEAT
 MINISTRARE ILLUD NATURALE OFFICIUM VERO pro sed ALIO MODO QUAM
NATURE CONVENTIT NON QUIDEM IMPLEAT PROPOSITUM SUUM SED IMITETUR
 32
 IMPLEMENTEM, QUEMNAM DECERNES ESSE VALENCIOREM HORUM ? Secundo cum
 dicit (51) ETSI CONIECTO quia obscure proposuit intentum suum,
 hic ipsum declarat per exemplum, quam declaracionem petit Boecius
 dicens ETSI id est quamvis CONIECTO O Philosophia QUID VELIS,
 TAMEN DESIDERO³³ AUDIRE PLANIUS. Et declarans Philosophia
 propositum in terminis³⁴ querit sic (53) AMBULANDI, INQUIT, MOTUM
 NUM NEGABIS SECUNDUM NATURAM ESSE HOMINIBUS ? Et respondet Boecius
 (54) MINIME, INQUIT. Et Philosophia: (55) EIUSQUE REI scilicet
 ambulandi NUM³⁵ DUBITAS ESSE OFFICIUM NATURALE PEDUM ? Cui Boecius
 (56) NEC HOC QUIDEM, INQUAM. Subaudi: Et Philosophia: SI QUIS ERGO
 AMBULET VALENS INCEDERE³⁶ PEDIBUS ALIUS QUIDEM CUI HOC OFFICIUM
 NATURALE PEDUM DESIT MANIBUS NITENS AMBULARE CONETUR, QUIS HORUM IURE
 VALENCIOR EXISTIMARI POTEST ? Boecius iam clare³⁷ per exemplum
 uidens propositum (60) CONEXE, INQUAM, CETERA quasi diceret
 procede in racione tua NAM NULLUS AMBIGIT QUIN NATURALIS OFFICII

32 mitetur J / 33 desiderio J / 34 in terminis JORD in terminis
 ulterius PeG ulterius P / 35 num RGO unde PJ / 36 incedere RPO
 incidere J / 37 clare JORD declaratum PeG declarare P /

POTENS VALENCIOR SIT³⁸ EO QUI IDEM NEQUEAT. Tercio ibi (62) SED SUMMUM prosequitur Philosophia suam rationem adiungendo premissae propositioni tamquam maiori unam minorem dicens SED SUMMUM BONUM QUOD EQUE³⁹ BONIS MALISQUE PROPOSITUM EST BONI QUIDEM PETUNT OFFICIO NATURALI VIRTUTUM MALI VERO CONANTUR ADIPISCI ID IPSUM scilicet bonum PER VARIAM⁴⁰ CUPIDITATEM QUOD NON EST OFFICIO NATURALE ADIPISCENDI BONI.⁴¹ (66) AN TU O Boeci, ALITER EXISTIMAS ? Cui Boecius (67) MINIME, INQUIT. Quarto ibi NAM ECIAM positis⁴² premissis istius rationis ac⁴³ declaratis preoccupat Boecius Philosophiam concludendo principale intentum unde subdit NAM ECIAM PATET QUID EST CONSEQUENS. (68) EX HIIS ENIM QUE CONCESSERIM NECESSE EST BONOS ESSE POTENTES MALOS VERO IMBECILLES. Boecio autem sic precurrenti applaudens⁴⁴ Philosophia (71) RECTE, INQUIT, PRECURRIS IDQUE UTI MEDICI SPERARE SOLENTE INDICIJUM EST ERECTE NATURE IAM RESISTENTIS scilicet morbo. Solent enim medici signa pronostica sanitatis accipere quando paciens se erigit et forciori remedio per se utitur. Sic et in Boecio, qui infirmus fuerat, signum erat convalescentis nature quod rationem remediamentum per

 38 sit JORD estimari potest PPeG / 39 eque RPO eam J / 40 variam JOR vanam PG / 41 adipisci boni RPO adipisci ^{di} J / 42 positis RPO potentis J / 43 ac JORD sic PPeG / 44 applaudens OD plausans corr. J applaudit PPeGR /

se compleit. Deinde cum dicit (73) SED QUONIAM TE⁴⁵ super fundamenta predicta racionis quasdam alias raciones breves coacervat, quarum prima talis: dictum quod tam boni quam mali naturaliter tendunt ad bonum. Item quod mali deficiunt ab eo quod competit eis secundum naturam, ex quo sic arguit: maxima inpotencia est deficere ab eo quod natura intendit. Sed sic faciunt mali, ergo etc. Dicit ergo Philosophia (73) SED QUONIAM TE, O BOEGI, CONSPICIO PROMPTISSIMUM ESSE COACERVABO scilicet super predicta fundamenta non⁴⁶ nova querendo, CREBRAS RACIONES. (75) VIDE ENIM QUANTA PATEAT INFIRMITAS VICIOSORUM HOMINUM QUI NEC QUIDEM AD HOC QUEUNT PERVENIRE AD QUOD DUCIT ET PENE COMPELLIT EOS INTENCIO NATURALIS. (78) ET QUID esset scilicet de istis malis censendum SI DESERERENTUR HOC AUXILIO NATURE PREEUNTIS TAM MAGNO AC PENE INVICTO ? quasi⁴⁷ diceret nichil potencie tunc posset eis ascribi. Nota quod dicit PENE INVICTO⁴⁷ quia appetitus naturalis boni non habet contrarium repugnans quo vincatur sed tamen per ignoranciam et errorem viciosorum pervertitur et ita aliquo modo vincitur licet non directe. Secundam⁴⁹ rationem ponit ibi (80) CONSIDERA que talis

45 te RPO om. J / 46 non non J / 47 quasi diceret nichil potencie tunc posset eis ascribi nota quod dicit pene invicto (invicte J) JORD om. PPeG / 48 vincatur RPO beatificatur J / 49 secundam RGO secundam aliam J /

est: [quanto maius⁵⁰ est illud a quo quis deficit tanto maior est defectus et in maiorem impotenciam redundat.] Sed illud a quo mali deficiunt non est quid yile et modicum sed omnium maximum.] Ergo

maxima⁵¹ est eorum impotencia. Dicit ergo O Boeci, CONSIDERA EX HIIS scilicet que dicam QUANTA IMPOTENCIA HABEAT⁵² HOMINES⁵³

SCELERATOS. (81) NEQUE ENIM PETUNT PREMIA LEVIA AUT LUDICRA SED DEFICIUNT CIRCA IPSARUM RERUM SUMMAM ATQUE VERTICEM NEC CONTINGIT MISERIS EFFECTUS IN EO scilicet summo bono QUOD subaudi summum

bonum MISERI MOLIUNTUR id est acquirere⁵⁴ nituntur DIES NOCTESQUE id est assiduo labore dierum ac noctium. Terciam⁵⁵ rationem ponit cum dicit (85) IN QUA RE⁵⁵ et probat per istam rationem bonos esse maxime potentes pertractando exemplum supra positum. Et deinde ex hoc concludit malos esse maxime impotentes et est argumentum a simili per contrarium. Dicit ergo (85) IN QUA RE scilicet⁵⁶ in

assecucione boni desiderati eminent⁵⁷ vires bonorum.⁵⁷ (86) SICUT ENIM EUM CENSERES AMBULANDI POTENTISSIMUM QUI PEDIBUS INCEDENS POTUISSET PERVENIRE USQUE AD EUM LOCUM QUO NICHIL ULTERIUS

50 maius RPeOD magis PGJ / 51 maximum J / 52 habeant J /

53 homines RPO om. J / 54 adquerere J / 55 terciam rationem ponit cum dicit in que re JORD in qua re ponit terciam rationem PPeG / 56 scilicet in RPO om. J / 57 eminent vires bonorum^u
JOR (bon. em. vir. D) D eminenter patet virtus bonorum PPeG tel eminent vires bonorum add. PeG /

IACERET⁵⁸ PERVIVM INCESSUI, ITA EUM NECESSE EST IUDICES
 POTENTISSIMUM QUI APPREHENDIT FINEM EXPETENDORUM QUO NICHIL EST
 ULTRA. Tales autem sunt boni, ergo etc. (91) EX QUO FIT QUOD
 HUIC OBIACET id est concluditur per locum a contrariis UT IDEM
 SCELESTI VIDEANTUR DESERTI OMNIBUS VIRIBUS. Deinde cum dicit (93)
 CUR ENIM RELICTA ponit terciam rationem principalem ad ostendendum
 malos esse impotentes. Sentencia autem rationis hec est: mali
 quando relict^ua virtute declinant ad vicia aut sciunt esse bonum
 adherere virtuti aut non. Si non, ergo peccant per ignoranciam.
 Sed nichil est impotencius ignorancia. Mali ergo peccantes per
 ignoranciam sunt impotentes. Si vero sciunt, aut volentes
 relinquunt bonum aut non. Si non volentes sed attracti⁵⁹ libidine
 et detrecti passione, sequitur quod sunt impotentes quia maxima
 impotencia est non posse resistere passionibus. Si autem scientes
 et volentes relinquunt bonum, sequitur quod non tantum sunt
 impotentes sed etiam quod non sunt. Cum enim omnis natura in
 quantum huiusmodi habeat ordinem ad finem in quantum aliquid
 deficit ab ordine in finem⁶⁰ in tantum deficit a natura et per
 consequens ab esse illi nature debito. Ponit⁶¹ ergo primo istam
 rationem dicens⁶¹ (93) CUR ENIM RELICTA VIRTUTE VICIA SECTANTUR?

 58 iaceret JORD pateret PPeG / 59 attracti RGPeD attractati JO /

60 fine J / 61 ponit ergo primo istam rationem dicens RPeGD
 dicens ergo J dicit ergo P /

scilicet mali⁶¹ (94) INSCICIA BONORUM ? SED QUID EST ENERVACIUS
 id est impotencius CECITATE IGNORANCIE ? quasi diceret nichil.
 (95) AN SECTANDAM scilicet virtutem NOVERUNT ? SED LIBIDO EOS
TRANSVERSOS scilicet a virtute PRECIPITAT subaudi: in vicia. (96)
 SIC QUOQUE INTEMPERANCIA FRAGILES scilicet necesse est esse eos
 QUI NEQUEUNT VICTIO OBLUCTARI id est resistere. (97) AN SCIENTES
 VOLENTESQUE BONUM DESERUNT ET AD VICTIA FLECTUNTUR ? (98) SED HOC
 MODO NON SOLUM POTENTES ESSE DESINUNT SED OMNINO⁶² ESSE subaudi:
 desinunt. Et huius assignans rationem subdit (100) NAM QUI
 RELINQUUNT OMNIUM COMMUNEM FINEM scilicet Deum qui est ipsum esse
 (unde dicit Exodi tercio: e g o s u m q u i s u m) PARITER
 QUOQUE DESISTUNT ESSE. Unde beatus Gregorius in Moralibus libro
 14. de diabolo dicit quod bene non esse dicitur quia⁶³ a summa
 essencia⁶⁴ recessit et per hoc quasi cotidie excrescente defectu
 cotidie ad non esse tendit, quoniam ab eo qui vere est cecidit.
 Et nota quod tangit hic Boecius tres causas ex quibus omne peccatum
 provenit. Omnis enim peccans vel peccat ex ignorancia (et istum
 modum primo tangit) vel ex impotencia (et hic est secundus modus)
 vel ex malitia (et hunc⁶⁵ modum ponit ultimo). Secundo ibi (102) QUOD
 QUIDEM excludit quandam dubitationem: posset enim alicui dubium videri

 a v. 14

62 omnino RPO omnia J / 63 quia JD qui PPeGRO / 64 esse J /

65 habet J /

quomodo possumus de aliquo concedere quod est malus et tamen negare ipsum esse. Quod excludit Boecius per hoc quod malum est determinatio distrahens sicut et mortuum. Unde sicut concedendum est cadaver hominis esse hominem mortuum, non tamen simpliciter concedendum est esse hominem, eodem modo et malum quemcumque concedendum est esse malum, non tamen concedendum est eum simpliciter esse. Dicit ergo (102) QUOD QUIDEM FORTE MIRUM VIDATUR CUIPIAM scilicet ut DICAMUS MALOS QUI PLURES HOMINUM SUNT EOSDEM NON ESSE, SET ITA RES SE⁴ SE HABET supple quamvis mirum videatur. (104) NAM QUI SUNT MALI EOS ESSE MALOS NON ABNUO; SED EOSDEM ESSE PURE ATQUE SIMPLICITER⁶⁶ NEGO. (107) NAM UTI CADAVER scilicet hominis HOMINEM MORTUUM DIXERIS, SIMPLICITER VERO HOMINEM APPELLARE NON POSSIS, ITA VICIOSOS MALOS QUIDEM ESSE CONCESSERIM scilicet ita quod littera est predicta tercium adiacens SED NEQUAQUAM CONFITERI scilicet concesserim ABSOLUTE ESSE scilicet sine terminacione⁶⁷ distrahente. Et causam huius que superius tacta⁶⁸ est replicat dicens (110) SOLUM ENIM ILLUD EST QUOD ORDINEM RETINET scilicet ad finem SERVATQUE⁶⁹ NATURAM; QUOD VERO⁷⁰ AB HAC scilicet natura DEFICIT cuiusmodi est quod exit ab ordine AD FINEM DERELINQUIT ECIAM⁷¹ ESSE QUOD SITUM EST⁷² IN SUA NATURA. Deinde cum dicit (113) SED POSSUNT excludit

66 simpliciter RPO om. J / 67 dexterminacione J / 68 tacta RPO
tanta J / 69 servat quod J / 70 vero P autem PeGJRD om. O /
71 et J / 72 situs J /

dubitacionem contingentem circa⁷³ principale propositum. Iam ostensum est quod mali, in quantum tales, sunt impotentes. Posset alicui yideri dubium quomodo hoc sit ~~yerum~~, cum consuetum sit dicere quod mali possunt: Quod solvens Philosophia dicit quod istud posse quo mali dicunt ut posse (114) NON A VIRIBUS SED AB IMBECILLITATE DESCENDIT sicut et illa potencia qua aliquis dicitur posse ~~yinci~~ vel posse destrui. Et primo istam dubitacionem ponit et solvit. Secundo quiddam positum in solucione probat ibi (117) QUE POSSIBILITAS.⁷⁵ Dicit ergo (113) SED,

le BOECI, TU INQUIES contra predicta obiciendo quod mali possunt secundum consuetum modum loquendi hominum. Cui respondens pro se Philosophia dicit NEC EGO QUIDEM NEGAVERIM scilicet quin bene dictum sit quod mali possunt SED HEC POTENCIA HORUM scilicet malorum NON A VIRIBUS SED AB IMBECILLITATE DESCENDIT. Et hoc declarans subdit (115) POSSUNT ENIM MALA, QUE MINIME VALERENT, SI MANERE POTUISSENT IN EFFICIENCIA BONORUM id est si efficiencia malorum esset talis qualis ista quam habent boni, que ut ex dictis patet potentissima est. Deinde cum dicit (117) QUE POSSIBILITAS probat quod potencia qua mali dicuntur posse NON EST A VIRIBUS SED AB IMBECILLITATE primo quia posse malum est posse nichil, quia malum nichil est. Unde dicit QUE POSSIBILITAS scilicet qua mali

73 circa RPO contra J / 74 quiddam RGO quidem JP / 75 que possibilitas D que impossibilitas PPeG quomodo igitur (nam stulti add. JO) JOR /

possunt mala DEMONSTRAT EVIDENCIUS EOS NICHIL POSSE. Quod probans
 subdit (118) NAM CUM MALA TANTUMODO POSSINT, SI MALUM NICHIL EST UTI
 COLLEGIMUS id est conclusimus PAULO ANTE scilicet libro tercio prosa
 12 LIQUET IMPROBOS NICHIL POSSE. Cui assenciens Boecius dicit (120)
 PERSPICUUM EST. Secundo cum dicit (121) ATQUE UT INTELLIGAS probat
 idem per hoc quod posse malum est minus posse id est diminuit⁷⁶ de
 potencia. Unde dicit (121) ATQUE UT INTELLIGAS tu Boeci QUENAM SIT
 VIS HUIUS POTENCIE scilicet qua mali dicuntur posse: ^{SC}_A apoypesis⁷⁷ est
 et supplendum est sic: et considera ex hiis que dictura sum⁷⁸
 DIFFINIVIMUS PAULO ANTE supra libro tercio prosa nona et decima NICHIL
 ESSE POTENCIUS SUMMO BONO. Quod concedit Boecius dicens (123) ITA
 EST, INQUAM. Et Philosophia SED IDEM scilicet summum bonum NEQUIT
 FACERE MALUM. Cui Boecius (124) MINIME. Et Philosophia EST ERGO,
 INQUIT, ALIQUIS QUI PUTET HOMINES POSSE OMNIA? Cui Boecius (126) NEMO
 NISI QUI INSANIAT. Et Philosophia ATQUE IDEM scilicet homines POSSUNT
 MALA. Cui Boecius (127) UTINAM, INQUAM, NON POSSENT.⁷⁹ Ex concessis
 ergo arguit Philosophia sic: (128) CUM ERGO TANTUMmodo POTENS BONORUM
 POSSIT OMNIA, NON QUEANT VERO OMNIA POTENTES ⁸⁰ ECIAM MALORUM, MANIFES-
 TUM EST EOSDEM MINUS POSSE QUI POSSUNT MALA. Tercio cum dicit (131)

76 diminuit de potencia RGPeD om. PO diminute (?) potencie J /

77 apoypesis JD apoyopesis PPe apporropesis G apoypesis O apopesis R
 apopesis R apopopesis (?) ex apocopesis (?) M / 78 dictura sum JO
 dicimus R dictum (?) sum D dictura sunt P dictura semper PeG /

79 possunt J / 80 omnia potentes RPO omnipotentes J /

81

HUC ACCEDIT probat adhuc idem per hoc quod posse malum non est aliquod bonum nec desiderabile. Dicit ergo (131) HUC id est ad has probaciones dictas ACCEDIT QUOD OSTENDIMUS OMNEM POTENCIAM NUMERANDAM INTER EXPETENDA OMNIAQUE EXPETENDA REFERRI AD BONUM VELUD AD QUODDAM CACUMEN NATURE SUE supra libro tercio prosa decima. (134) SED POSSIBILITAS PATRANDI SCELERIS NON POTEST REFERRI AD BONUM; EXPETENDA ERGO NON EST. (136) ATQUI OMNIS POTENCIA EXPETENDA EST scilicet que ^{yero} est potencia LIQUET ERGO POSSIBILITATEM MALORUM POTENCIAM NON ESSE. Deinde cum dicit (138) EX QUIBUS OMNIBUS concludit ex predictis conclusionem principaliter intentam: scilicet bonos esse potentes et malos impotentes. Et confirmat eam auctoritate Platonis, unde dicit EX QUIBUS OMNIBUS scilicet iam declaratis POTENCIA QUIDEM BONORUM INFIRMITAS VERO MALORUM APPARET MINIME DUBITABILIS; LIQUET QUE VERAM ESSE ISTAM SENTENCIAM PLATONIS SOLOS SAPIENTES POSSE FACERE QUOD DESIDERANT IMPROBOS VERO EXERCERE QUOD LIBEAT id est quod ^{lib}idini placeat QUOD VERO DESIDERANT EXPLERE NON POSSE. Desiderium enim est proprie appetitus rationalis, libido ^uyero ad appetitum sensualitatis spectat. Unde subdit (143) FACIUNT ENIM scilicet mali QUELIBET id est que libido expetit ⁸⁴DUM PUTANT SE ADEPTUROS ILLUD BONUM QUOD DESIDERANT PER EA QUIBUS DELECTANTUR,

81 adhuc RPO adi^c J / 82 dicit ergo huc RPO dicit huius ergo huc J /
83 quendam J / 84 libido expetit RPeGD libidine expetunt JO /

SED MINIME ADIPISCUNTUR, QUONIAM PROBRA⁸⁵ id est vicia hoc est viciosi
homines⁸⁶ (est enim emphasis) NON VENIUNT AD BEATITUDINEM que tamen est
 illud bonum quod tam mali quam boni desiderant⁸⁷ id est rationali
 appetitu affectant.⁸⁷

[IV m 2]

QUOS VIDES metrum secundum quarti et est mixtum ex Alemanico
 trochaico constante dimetro achathalecto et Ferecracito de quo dictum
 est supra libro secundo metro secundo.¹ Docet autem Philosophia in hoc
 metro quomodo malorum potencia sit consideranda et precipue in illis
 malis quibus maxime videtur² adesse potencia cuius modi sunt reges et
 principes tyrannizantes. Ordina litteram sic incipiendo construcionem
 in quarto³ versu sic SI QUI DETRAHAT scilicet per consideracionem et
 intellectum TEGMINA VANI CULTUS id est curiosum ornatum SUPERBIS scilicet
 illis (1) QUOS VIDES SEDERE REGES CELSOS (2) CULMINE CLAROS NITENTE
 id est splendente PURPURA SEPTOS id est circumdatos ARMIS TRISTIBUS
 aspectus enim armorum non sinit eos esse letos quia per ea ammonent se
 ab aliis occidi pusse (3) ORE TORVO COMMINANTES ANHELOS id est furibundos
 RABIE id est ferocitate CORDIS id est animi (5) IAM VIDEbis DOMINOS
 scilicet tales et FERRE INTUS id est in animo ARTAS CATHENAS id est

85 probacio (?), J / 86 est enim emphasis JORD om. PPeG /
 87 id est rationali appetitu affectant JORD appetitu rationali et
 affectu PPeG /

1 secundo RPO et (t) J / 2 videtur RPO fidentur J / 3 quarto
 scripsi septimo (7.) PPeGJORD /